

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na-
saročbe brez dopolnilne naročnine se upravnica ne ozira.
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Ne frankovane
pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik
konsorcijski list „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštne-hranilniški račun št. 652.841.

Izhaja vsaki dan.
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri ob sosednjih ob
3. uri zjutraj.
Pozimišne številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink)
mrogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici,
Lj. Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani,
Nabrežini, Novemestu itd.
Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica
Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do
3. sreč. — Cene oglasov 16 st. na vrsto t. t.: poslanice,
smrtne, javne znanje in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON št. 1157.

Pol. društvo „Edinost“ v Trstu.

Vabilo

redni občni zbor

ki ga priredi
politično društvo „Edinost“ v Trstu
dne 5. novembra t. l. ob 4. uri popol.
v Sokolovi dvorani v „Nar. domu“.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev odbora.
5. Slučajnosti.

Odbor.

Brzobjavne vesti.

Grof Pavel Szapary, reški guverner.

BUDIMPEŠTA 24. Uradni list je pri-
občil cesarjevo pismo, s katerim je na pred-
log ministrskega predsednika in ministra za
trgovino imenovan guvernerjem na Reki
ogrisko-hrvaškem Primorju grof Pavel Szap-
ary. Izročeno mu je ob enem tudi pred-
sedstvo reške pomorske oblasti.

Dalmatinski deželni zbor.

ZADER 24. Na današnji seji deželnega
zbora je več poslancev uveljavilo interpelacije,
med temi posl. Majtrovič (hrvatska stranka)
glede osušenja močvirja v dolini Narente,
nasledje posl. Pariš (Hrvat) glede osušenja
Bačanskega jezera v okraju Makarska in
posl. Vukotić (Srb) glede pospešitve gradnje
ceste iz Budae v Špico v južni Dalmaciji
in glede povziranja zato preloženih letnih
obrokov za gradnjo.

ZADER 24. Zikonski načrt glede no-
vega deželnega posojila v znesku 600.000
kron za deželni melioracijski fond je bil
vsprejet v drugem in tretjem čitanju. Isto-
tako so bili vsprejeti proračuni penzijskega
fonda ljudskih učiteljev za leta 1905. in
1906. Nekoliko drugih predlog je bilo
deloma rešenih, deloma izročeni tozadevnim
oiskcem.

Bukovinski deželni zbor.

ČERNOVICE 24. Na današnji seji
deželnega zbora je imel deželni glavar baron
Wassiliko govor, v katerem je omenil razmere
na Ogrskem. Zbornice je energično protesta-
rala proti vsakemu poskusu, ako bi se hotelo
rušiti jedinstvo armade in skupne insti-
tucije.

Nemiri v Čile.

ST. JAGO DE CHILE 24. Tukejšnji
mesnji štrajkajo. Ker so čete, ki so na ma-

nevrih, odsotne, je štrajk zadobil značaj
resnih nemirov. Včeraj je morala policija
večkrat streljati na druhal, ki je hotela ple-
niti po hišah.

Sedem oseb je bilo ubitih, mnogo pa
ranjenih. V podporo policiji so pozvani na
pomoč gasilci. Isti patrolirajo po mestu obo-
roženi s puškami. Nemiri trajajo dalje.
Danes je ubitih pet oseb. Vojni minister je
izdal ukaz povelje da se povrne za manevr
dva bataliona. Vendar je, kakor se poroča,
pokvarjen tir železnice, da se zakasnijo četa.
Trgovina miruje popolnoma.

Predsednik Loubet v Madridu.

MADRID 24. Predsednik Loubet je
dospel včeraj semkaj ter je bil vsprejet od
kralja, princev in načelnikov vlad.

MADRID 24. Kralj Alfonz je priredil
danes na čast predsednika Loubeta svečan
diner, katerega so se vdeležili člani kraljeve
obitelji, dvorni in državni dostojanstve-
niki.

MADRID 24. Predpoludne se je pred
kraljem Alfonzom in predsednikom Loubetom
vrnila revija vojskih čet.

MADRID 24. Sinoči ob 6. uri je pred-
sednik Loubet vsprejel člene diplomatskega
zbora.

Posamezne člene je predsedniku pred-
stavil francoski poslanik Cambon. Loubet
se je z vsakim razgovarjal.

PARIZ 24. Predsednik Loubet je bu-
varkemu princu Ferdinandu Mariji podelil
veliki križ častne legije, razna druga odli-
kovanja pa španskim ministrom in drugim
visokim dostojanstvenikom.

MADRID 24. Republikanci, katerim se
je zabranilo izročiti odreso predsedniku Lou-
betu, so isto priobčili v listih. Adresa, ki so
jo podpisali republikanski poslanci in sena-
torji, slavi predsednika kakor zastopnika
Francije, ki je zavetje svobode in demo-
kracije.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 24. Uradni list je pri-
občil, da je poslanec in urednik Josip
Vepšy imenovan titularnim ministerjalnim
svetovalcem v ministerskem predsedstvu.
Kakor se govori, bo ministerjalnemu sve-
tovalcu izročeno vodstvo tiskovnega od-
delka.

BUDIMPEŠTA 24. (Ogr. biro) Govori
se, da bo ministerski predsednik Fejervary
kandidiral v budimpeštanskem II. okraju,
minister za trgovino Vööröpa v III. okraju,
in naučni minister Jurij Lukacs v Levč-
kem okraju. V teh okrajih so izpražajeni
mandatni poslancev za državni zbor.

Dogodki na Ruskem.

PETROGRAD 24. Splošno se sdi, da
bo tekem tega tedna sestavljeno ministerstvo
z Wittejem na čelu.

HARKOV 24. Delavci so opleni-
li včeraj prodajalnice orožja ter so se oborožili.

Listi ne izhajajo. Ez del pekarij je razdejan,
v drugih je ustavljen delo. Že danes je
primanjkovalo kruha in živil. Za danes ob
10. uri dopoludne je pozvan shod v tovarno
za lokomotive. Biti se je, da pride do krva-
vih spopadov. Število oseb, ki so bile včeraj
ranjene, je veliko.

JEKATERINOSLAV 24. Železniški
brzobjav je poškodovan in kolodvor stražijo
vojaki. Sodi se, da prično danes štrajkati
rokoletski in trgovski pomočniki. Železniški
in brzobjavni uslužbenci so že ustavili delo.
Promet na mestni železnici je ustavljen.
Kočije popolnoma primanjkujejo. Kolodvor
in skladišča so v temi. Tovarniški delavci
so se odpeljali v predmestja na vlakih, ki
so si jih sami sestavili; valed tega praznujejo
tudi tovarne.

HARKOV 24. Sinoči se je vršil shod,
katerega se je vdeležilo 20.000 delavcev,
dijakov, učencev in meščanov. Klic: »Kor-
saki prihajajo!« je povzročil paniko, valed
katere je bilo mnogo ljudi poškodovanih.
Ko je bil vzpostavljen opet red, se je zbor-
ovanje nadaljevalo. Ko se je shod razšel,
je množica zadela na oddelke konjenišva.
Množica je streljala z revolverji in je metala
petarde. Čete so trikrat streljale, dvakrat
slepo. Na obeh straneh je bilo mnogo oseb
ranjenih.

MOSKVA 24. (Petrogr. brz. agentura.)
Ker je poštni promet valed štrajka železni-
ških uslužbencev ustavljen, se trgovinska
korespondenca mesta Moskve z deželo izvr-
šuje brzobjavnim putem. Moskva ima živine
še za osem dni, za tri tedne okajenega mesa
in za pet dni mlekarskih produktov. Cene
mesu rastejo. Meko primanjkuje skoraj
povsod. Minister za promet knez Hilkov
smatra položaj resnim.

Gošpodarsko poročilo predvidja, da se
živila šimdalje bolj podraže. Moskovski
župan je bil obveščen, da nameravajo pričeti
štrajkati mestni delavci, ako se njihovim
zahtevam ne ugoti do 28. t. m.

PETROGRAD 24. (Petrogr. brz. agent.)
Vprašanje glede štrajka železniških urada-
kov v Petrogradu ni še odločeno. Agentje
smatrajo, da je potreben splošen štrajk,
izlast brzobjavnih uradnikov, ker bi bilo
potem možno prekiniti promet vlakov.
Konečne odločitve se pričakuje najpozneje
do sobote.

Štrajk ljudskih učiteljev.

Z dežele.

I.
Štrajk je postal epidemična bolezen, ki
se širi v vse sloje. Pričeli so štrajkati de-
lavci po rudnikih in tvornicah. Ustavljali so z delom in počivali so
delavci, a počivalo je tudi delo v rudnikih
in tvornicah. Zgubo so trpeli v prvi vrsti
revni delavci, ki se preživljajo od danes do
jutri z delom svojih rok. Ali valed zapostav-

grede med grobovi, pokojnike o svoji bodoči
sreči. Daj, da se skrijeva za ta-le prizidek,
da naju ne opasi. Videl sem ga tu že več-
krat, ali vsakokrat se preplešim. Grobokop
je skočil iz jame in poletel v skrivališče, a
za njim je skočil tudi junaški stražar.

Za nekoliko trenutkov se je primaknila
čudna prikazen, škof Ivan. Ni bil mesečen,
ali prepričan z banom Detrikom mu je zmotil
pamet, razburil živce. Stopal je počasi, ob-
zirno med grobovi, nikjer se mu ni sadela
noga. Roki je bil razširil, srepi očesi upri v
bakljo, a sivi obraz mu je bil kakor od ka-
mena. Hkratu se je zaustavil pred grobom,
v kateri je bila zataknena baklja ter sprego-
voril svečano:

— Mir in pokoj duši tvoji, pokojnik
neznan! Vidiš, prišel sem k tebi v obiske,
da te nekaj vprašam. Jas sem Ivan, umeješ
li, škof Ivan. Nad tvojim grobom gori luč,
to se mi vidi dobro znamenje. Ti, ki si sve-
tlejši, mračš več vedeti. Povej mi, kaki bodo
moji prihodnji dnevi: ali črni, ali svetli? Ne

odgovarjaj? Odgovori, je zaklical jezno, na
vrata tvojega groba trka škof Ivan, ki ti
more pomagati z molitvijo, ako ti duša ni še
prišla v raj. Reci, o čem sem ti srečno svoje
srebro in zlato, ali mi ga ne ugrabi kdo,
reci? Škof je sagnil uho proti grobu kakor
da priuškuje.

— Dobro špešič neznan pokojnik,
dobro. Fortuna se mi torej ne izneveri.
Hoho! Moje zlato bo rastlo. Hvala ti,
neznan pokojnik! Molil bom za tvojo
dušo.

Škof je blagoslovil grob in hotel je
dalje. Ali noga se mu je zaustavila. Stal je
pred praznim grobom. Stresel se je nekoliko
in rekel:

— Glej, tu zeva nov grob. Ta hiša že
nima gosta. Škoda, da ga ni tu, da bi tudi
njega vprašal za bodočnost. Sej je tudi ta
pokojnik že dospel na drugi svet. Škoda!
Škoda!

Sedaj se je Ivanovo oko obrnilo na za-
vito truplo.

ljenega dela so trpeli škodo tudi bogati last-
niki rudnikov in tvornic. Delavci in njihove
družine so trpele pomanjkanja, a delodajalci
so trpeli na mošajžkih, ki se niso polnili v
času, ko je počivalo delo.

Škoda sta trpele obe stranki in nasledek
je bil, da je navadno odnehala vsaka stranka
nekoliko in delo se je nadaljevalo. Delavci
so do neke mere dosegli svoj namen: zai-
žanje delavnega časa in zvišanje zaslužka.

Štrajka pa so se poprijeli tudi drugi
sloji, celo razne zbornice: deželni in
državni zbori. Račun taceh štrajkov
so navadno plačali narodi, ker so se vrtili na
njihov račun. Sicer se je z abstinenco, ali
obstrukcijo tu pa tam tudi dosegel namen,
t. j.: poslanci so dosegli raznih pravic narodom
in strankam, za katere so štrajkali.

Nekaj nenavadaega in novega pa je
štrajk ljudskih učiteljev. Zanimiv je tak pojav na
Krajskem. Vlada in
deželni zbor sta zapostavljala življenske inte-
rese ljudskega učiteljstva. Niso pomogle
svakojake prošnje; zato je prišel na vrsto
štrajk na deželni učiteljski kon-
ferenci. Če tudi je tak nastop sam na
sebi kaj krotek pojav, vendar je značilen.
Značilno pa je tudi dejstvo, da ga vsa slo-
venska javnost spremlja z nekakim odobra-
vanjem.

Umevamo sicer tako odobravanje, ker je
naperjeno v prvi vrsti proti vladi, ki ni naklon-
jena tudi slovenskim splošnim zahtevam; a
posebej še ni naklonjena učiteljskim.

Krivda, da je učiteljstvo zapostavljeno,
spada več na deželni zbor, nego na vlado.
Neovrščao dejstvo je, da je državni zbor
vsprejel sklep, po katerem spada deželam
skrb za grotno vprašanje ljudskega šolstva.
Krivda pada torej na državni zbor v toliko,
da je sklenil drž. šolski zakon l. 1869, ki je
dežalam naložil bremena. Krivi pa so tudi
deželni zbori, ki so molče vsprejeli deželne
šolske zakone l. 1870. in s temi bremena,
naložena dežalam od države.

Zlostno stanje ljudsko šolskega učitelj-
stva izreka obsodbo državnemu zboru in de-
želnim zborom, ako niso vedeli, da bodo mogli
najti sredstvo v pokritje novih bremen.

Kočljive razmere so posebno v južnih
deželah, t. j. na Krajskem, v Istri
in na Goriškem.

Slovenski poslanci na Goriškem so zvr-
čevali dosedaj vso krivdo na specialiteto v
deželi, na okrajne šolske zaloge, mesto de-
želnega.

Kjer imajo deželne šolske zaloge — in
to je povsodi, izvzemši Goriško — nisojo
breme ljudskega šolstva večinoma deželni
zalogi, v katere se stekajo dohodki ne le iz
dohoda na vse izredne davke, ampak tudi iz
onih na užitno. In ravno užitna je pre-
cejšen vir dohodkom deželnim zalogom.

Na Goriškem pa imajo, po krivdi slo-
venskih poslancev l. 1870., mesto deželnega
— okrajne šolske zaloge, kateri dobivajo

— Ha! je vkrilnil škof, tu si pokojni
brat! Pa te niso lepo spravili. Bog, v cu-
njah! Prav ljubo mi je. Da čujemo, kaj
mi porečeš ti, da ugibljem iz tvojega
obrazu!

Ivan je pokleknil poleg trupla, razmotal
slamo, razgrail platno. Baklja je sevala
močnejše in ošarila modri obraz Nikole Gre-
gorovića, oblit s črno krvjo, a iz obraza sta
mu buljili dve mrtvi očesi.

— Jezus! Bog! Kri! Kri! Kri! je za-
kričal Ivan, ojskočivši, kakor da ga je kača
pičila in sklenivši roki nad glavo. Očesi sta
se mu savrteli, ustaici sdrhteli in odletel je
v temi med grobovi.

Iz skrivališča se je izlekel grobokop,
izlekel tudi stražar.

— Ha! je menil grobokop, jaz pravim,
da mi je ljubša moja lopata, nego Ivanova
škofovska palica.

— Tudi meni moja sulica. Lahko
noč!

— Lahko noč!

PODLISTEK.

318

Prokletstvo.

120dovinski roman Avgusta Šenoa. — Nadaljeval
in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. O.—Š.

— Ras je, je potrdil stražar, sedaj vi-
dim. Nekdo se bliža semkaj. Je-li to duh
pokojnika, je-li kak razbojnik, je rekel stra-
žar, naperivši svojo sulco pred-se.

— Pusti to svojo sekuro, je rekel gro-
bokop, to ni niti duh, niti razbojnik, to je
— škof.

— Kaj, škof? se je začudil nočni
stražar.

— Da, nesrečni škof Ivan, je ponovil
grobokop. Tu pa tam se mu meša, kakor
da ga je obsedel zli duh. Ko prihaja ta
nesrečna ura, prihaja semkaj ter vprašuje,

zvoje dohodke jedino od doklad na izravne davke posamičnih okrajev. To je sicer krivično, a kakor kaže, ni jedini vzrok, da se ljudsko šol. vprašanje ni rešilo ugodno. Kajti tudi na Kranjskem, kjer imajo dež. šol. zalog, je šolsko vprašanje nerešeno, kakor na Goriškem, kjer so se doslej zastoj bojevali za to, kar že imajo od prvega početka na Kranjskem, a jim ni pomogla do ugodne rešitve.

Logični sklepi iz tega so sledeči: Ali je bil nad četrtstoletni boj slovenskih deželnih poslancev za doseg deželnega šol. zalogaja boj za prazen nič, torej slepilo, da se ni rešilo pereče šolsko vprašanje; ali pa so izgovori deželnih poslancev na Kranjskem in drugod, kjer že imajo deželne šolske zaloge, iz trte izviti. Resnica je namreč, da ono, za kar se je bojevalo na Goriškem, a že imajo na Kranjskem, ni tam pomoglo do rešitve šol. vprašanja. Resnica je, da je kranjsko šolsko vprašanje — kljub dež. šol. zalogu — ravno tako zanemarjeno, kakor na Goriškem, kjer nimajo deželnega šol. zalogaja. Oač, na kar so se opirali na Goriškem, ni držalo na Kranjskem! Torej je bil boj na Goriškem ne le brezuspešen, ker so mu bili Lahi nasprotni, ampak tudi po skušaji na Kranjskem brezpredmeten. Če ni pomagal tam, ne bi mogel pomagati niti tukaj.

Zdaj, ko se je izjalovil boj za dež. šoleki zalog na Goriškem, prijeli so se slovenski poslanci drugega sredstva: pobiranja užitnine v dež. režiji.

Ali bo držalo to? Dvomimo! In sicer iz logičnega sklepa, ker ni držalo na Kranjskem. Tam imajo že mnogo let pobiranje užitnine v lastni režiji dežele, a kljub temu ni rešeno šolsko vprašanje — kakor ne na Goriškem.

Tam na Kranjskem so se oprijeli pred leti — splošne volilne pravice. . . . Ta naj bi bila sredstvo, ki naj bi lečilo vse rane, torej tudi šolsko vprašanje. Smešno, ako bi ne bilo tudi resno — žalostno. Ali se ne pravi to: loviti slepe miši z življenjskimi interesi: učitelstva?!

Ali ni učitelstvo ob takim postopanju upravičeno — štrajkati?

Kdor trezno študira reševanje — boljše: zavlačevanje rešitve šol. vprašanja, mora priti do prepričanja, da je temu kriva malomarnost, ali nenaklonjenost, ali antipatija deželnih zborov na Kranjskem in Goriškem do ugodne rešitve šolskega vprašanja. Rešitve ni, ker se je ne mara.

Priznavamo, da bi se to vprašanje najlažje in najhitreje reševalo, ako bi država dala sredstva. No, tako reševanje ni težko. Tako bi znal reševati vsakdo tudi najtežje probleme. Za tako reševanje ne bi treba ubijati se na volitvah, ampak bi lahko volili vsakega bidača, ker bi bil zmožen dovolj za reševanje vprašanja na račun — koga drugega.

In vendar igrajo naši poslanci večkrat vlogo Mieke kovačeve: pil bi ga . . . plačal pa nič! Tudi pripravo ljudstvo uvideva tako in jednako delovanje poslancev, zato pa marsikje ne mara nič več slišati o njih, če tudi je še pred leti stavilo vanje vse zaupanje.

Ne le šolsko, ampak tudi druga vprašanja spé spanje pravičnega, ker poslanci so taki, kakoršni so in kakoršne smo volili. Kdaj bo drugače?

Deželni zbor istrski. — Odstop tržaškega namestnika?

Dunajska »Information« beleži sicer že znano dejstvo, da se deželni zbor istrski ne

snide v tem deželnozbornem zasedanju ter pripominja k dejstvu, da so se pogajanja med večino in manjšino razbila: Ako se hoče prav oceniti ta spor, treba vedeti, da manjšina deželnega zbora predstavlja večino prebivalstva v deželi. Taka manjšina mora pač zahtevati vse tiste pravice ki jih uživa večina deželnega zbora — ki je večina le po zaslugi slabega volilnega reda in nečistih volitev!! V resnici pa je ni v nobnem deželnem zboru bolj brezpravne manjšine, nego je hrvatsko-slovenska v deželnem zboru istrskem. Tu opisuje »Information« dosedanje krivično in nezakonito prakso vladnih zastopnikov v tem deželnem zboru, ki so le italijanski jezik priznavali kakor razpravni jezik zborovalec. Princ Hohenlohe je skušal dovesti do kakega sporazumljenja glede jezikovnega vprašanja, ali njegova prizadevanja niso imela uspeha. Ali če Italijani nočejo, da ostanejo deželnozborna vrata zaprta za vedno, bodo morali odnehati.

Pulski »Omnibus« poroča, da je izvedel iz zanesljivega vira, da namestnik tržaški, princ Hohenlohe, misli na odstop. Vzrok temu da je v prvi vrsti v dejstvu, da so pogajanja med večino in manjšino deželnega zbora istrskega, ki so se vršila ob posredovanju namestnika, ostala brezuspešna in se razbila, veled česar se tudi ne govori več o sklicanju deželnega zbora istrskega.

K tej vesti pa pripominja »Omnibus«, da se mu zdi nekoliko dvomljiva. Njegovo mnenje marveč je tako, da namestnik bi moral ostati in delati, da reši pravičnost, česar niso mogli rešiti poskusi za sporazumljenje med deželnozbornsko večino in — vladno. Namestnik bi moral jasno povedati, na kateri strani je pravo in da deželni zbor, ki sloni na krivih podlagah, ne odgovarja na pravico, ne zdravemu razumu. Princ Hohenlohe bi moral delati na to, da bo sedanji deželni zbor razpuščen in da se v imenu pravice in vseh tlačanih uvede za deželnozbornsko volitve direktna, tajna in enaka volilna pravica. Potem bi videl princ Hohenlohe in bi videli tudi drugi, da večina deželnega zbora ne bi imela nič proti temu, da se na slovenske interpelacije slovenski odgovarja in da ne bi tako postopanje ni malo oviralo delovanja deželnega zbora.

Vatikan in reška resolucija.

Patriotizem madjarske duhovščine.

Reškemu »Novemu listu« javljajo iz Spljeta: »Iz zanesljivega vira doznajemo, da je prišlo dalmatinskim kurijam navodilo, naj se duhovščina prazdeva privatnim potom odvrnati vernike, da se ne bodo postavljali na stran Ogrske v sedanji krizi avstro-ogrške monarhije. Duhovščina naj razlaga vernikom, kako da verski in narodni interesi zahtevajo od dalmatinskih Hrvatov, da vtrajajo na strani Avstrije.

List »Dan« se je že oglašil proti reški resoluciji iz »verskih razlogov«, a čuje se, da zadržana kurija skoro postane središče velikohrvatske akcije za — kamarilo. Zares čudna koincidenca! Te dni je »Carriere della Sera« prinela dopis od svojega dobro informiranega rimskega dopisnika, v katerem pripoveduje, kako da v tej krizi papež stoji na strani Avstrije, ker bi po privoljenju v madjarske zahteve največa katoliška vlast na Balkanu in njena akcija proti izmatizmu

Tu je junak Ivanš stal zopet na trdnih tleh ter je izbral okolo sebe mile si glave in je vsaj za trenotke živel pod mirno streho, ker ga je plemenita duša grela brez prestanka, da se maščuje radi poraza svojega rodu in užaljenja prava domovine. Staro mu dedščino v banovini, lepa imetja v Ceraku, v Orahovici, v krževski in vukovski županiji so mu nevmisljeno oropali z ognjem in mečem, a potem so jih pograbilo kraljevi ljubljenci. Tako se je tudi slavno pleme Horvatov preselilo v zibel hrvatskih kraljev, na obal dalmatinske, kamor se je bil preselil ravno poprej rod Paležnikov. Slavna Dalmacija, kjer je nekdanj sevalo žezlo Držislava in sijala krona Zvonimirova, je imela biti ona trdnjava, od koder naj bi se v Posavino zopet povrnila stara svoboda hrvatska, ki jo je stari Oger Arpadovec Koloman moral potrditi, a katero je spletakar Lukenburgovec začel gasiti. To je bila trdna misel bana Ivanš, o tem je razmišljal noč in dan, ker brez te misli ni mogel niti živeti. (Pride še.)

postale mnogo slabše — a razum tega je madjarska duhovščina bolj narodna, nego-li rimska in Rim zapira radi tega čisto obe očesi. Avstrija se ne more točiti radi nevhvalečnosti papeža Pija X.!

V najeklatantnej dokaz za resničnost tega, kar se t di tu gori o madjarski duhovščini, nam more služiti dejstvo, da je na velikem shodu madjarske koalicijske minole nedelje predsednik katoliške ljudske stranke slovensko obljubil, da bo njegova stranka v tej krizi puščala na strani svoje strankarske koristi ter se bo brezpogojno pokorila vodstvu vrhnih voditeljev koalicijske, Košutu in Apponyiju. Tako delajo Madjari, kadar gre za skupni interes narodne stvari! Tako delajo Madjari, da si razlike v političnem oziroma verskem naziranju, ki ločujejo njihove stranke, gotovo niso nič manje, nego v nas Slovenecih! Takov izgled madjarskega patriotizma nam dajejo sedaj madjarski klerikali: brezpogojno se pridružujejo istej borbi, ki jo Rim obsoja kakor nevarno za katoliški interes!! Pri nas pa je »načelo« stranke tako visoko, da pred njim izginja vse tudi v časih in ob vprašanjih, ki so usodepolna za skupni narodni interes. In ker mi vedno naglašamo škodo, izvirajočo iz tega dejstva za narodno stvar, moramo vsaki hip poslušati očitanje, da smo »brez načel« in »brez programa«!

Pulski »Omnibus« beleži, kako se investne novine trudijo, da bi radi reške resolucije zanesle razdor med poslance v Dalmaciji. Zastoj jim ves ta trud — pravi pulski list. Četudi niso vsi dalmatinski poslanci podpisali reške resolucije, se ni bati prav nič, da bi prišlo do razdora med njimi. To dokazuje najbolje »Narodni list«, čegar lastnik (Biankini) ni podpisal resolucije, a jo sedaj krepko in izdatno brani. Sluge kamarila — pravi pulski list — se zastoj mučijo: hrvatski poslanci v Dalmaciji jim ne sedejo na limanice!

Drobne politične vesti.

Košut v Dalmaciji. Glasom vesti iz Zadra, je posl. dr. Pero Čingrija prejel od Košuta pismo, v katerem mu isti javlja, da pride v kratkem v spremstvu še nekoga drugega (grškega poslanca v Dalmaciji).

Vatikan in Francija. Na prihodnjem konsistoriju, ki se bo vršil v prvi polovici meseca novembra, bo, kakor javljajo iz Pariza, imel papež zelo važen govor o razmerah med Francijo in Vatikanom.

Češko vseučiliščno vprašanje na Moravskem. V nedeljo je zveza češko-slovenskih dijakov imela shod, na katerem se je zahtevala ustanovitev češkega vseučilišča na Moravskem. Shod se je zvršil z manifestacijo proti mladočeški politiki.

Poljska fakulteta v Varšavi. Vseučiliščni svet je sklenil ustanoviti novo poljsko fakulteto s štirimi stolici: za slovatvo, zgodovino, pravo in poljski jezik.

Korejci proti Japonski. V Koreji se pripravljajo na revolucijo, tako poročilo prihaja iz New Yorka. Revolucionarji hočejo pregnati s prestola sedanjo dinastijo in vzpostaviti neodvisnost Koreje od Japonske. V Seulu je bilo že aretovanih radi tega nekoliko oseb.

Židovski klub v državni dumi. Iz Varšave poročajo, da so Židje v Varšavi, Grodnem, Vilni in drugih mestih organizirali lastne odbore, ki so si postavili za princip, da morajo vsi židovski člani na bodoči državni dumi tvoriti skupen klub v varstvo pravice in interesov židovstva na Ruskem.

Revija japonskega brodovja. Kakor javljajo iz Tokija od 23. t. m., je bila tamkaj v prisotnosti mikada in admirala Togo revija japonskega brodovja, med katerim so bile tudi ruske ladje, ki so se udale v bitki pri Tsušimi, oziroma, ki so jih Japonci dvignili iz morja. Po reviji je mikado na oklopni kržarki »Asama« vprejel angleške in ameriške častnike.

Za reško resolucijo. Shod hrvatskih vseučiliščnih dijakov v Gradcu je odobril reško resolucijo.

Nadunajskem vseučilišču so večerjem nemški nacionalci priredili velike demonstracije proti profesorju dru. Wickhoffu, ki je docenta drs. Dvořaka priporočal za izredno profesorjo. Dvořak je Čeh in zato so bile demonstracije.

Srbsko vseučilišče — zaprto. Iz Belegrada javljajo, da so vseučiliščni dijaki na svoji skupščini sklenili, da ne bodo hodili na predavanja, dokler akademski senat ne ugodí njihovim zahtevam ter jim ne dopusti več akademiške svobode. Na temelju tega sklepa sta v ponedeljek prišla na predavanja samo dva dijaka. Na to je rektor proglašil, da je vseučilišče zaprto.

Iz Mandžurije. Iz Harbina javljajo, da se premeščanje ruskih čet vrši naglo. General Linevič se poda v Vladivostok. General Danilov ima povelje, da nadzoruje pravažanje vojnih vjetnikov v Nagasaki. Rusko-kitajska banka namerava odpreti svojo podružnico v južni Mandžuriji. Železniška družba namesti zopet svoje agente v Daljnem, Port Arturju, Inakavu, Mukdenu in Tielingu. Amursko železnico popravijo do Bagoveščenska in Habarovska.

Novi norveški kralj. Danski princ Kristijan Friderik Karol, ki ima pod imenom Hakon IX. zasedel norveški prestol, je drugi sin danskega prestolonaslednika, rojen 3. avgusta 1872. Še mlad je vstopil v dansko vojno mornarico in je sedaj pomorski kapitan. Dne 29. oktobra 1896. se je princ Karol poročil s svojo sestrično angleško princesinjo Maud, hčerjo angleškega kralja Edvarda, ki je štiri leta stareja nego njen oprog.

Domače vesti.

Poziv na naročbo spominske knjige prve gorenske razstave. — Kakor je čitateljem slovenskih listov dobro v spominu, vršila se je lansko jesen v naši lepi Gorenjski prva razstava.

To je bila sadna razstava v Radovljici, ki je žla o'ilo priznanja od strani vsakega nepristranskega rodoljuba, kakor tudi s strani odličnih vnanjih gostov.

Da bi se tej lepi razstavi postavil trajen spomenik, sklenilo se je izdati Spominsko knjigo, v kateri bo zbran ves zanimivi razstavní materijal in katera knjiga bo poučno in vestje za razstavne prireditve tudi po drugih krajih domovine.

A ne esmo to! Knjiga bo temveč praktičnega pomena za vsakogar, ki se kolikaj peča sadjarstvom, ali ki se le zanima za nje. Ker knjigi to pridejuna priloga slik v barvah od dvanaajsterih, za kupčijo najprikladniših vrst jabolk, ki bi se naj na splošno vgačala v naših sadovnjakih.

Slikam bo pridejen natančen strokovni opis dotičnih jabolčnih vrst, a slike so pristno po naravi tako umetniško izvedene, da se iz njih na prvi pogled izpoznavajo dotično sadno vrsto.

S to knjigo v roki bo slovenski sadjar lahko sam pravilno zaznamoval dotično sadje na svojem vrtu, česar do sedaj, v svojo veliko škodo! — ni mogel in je ogromna večina našega sadja še brez pomolgičnega znaka.

V radovljiški sadni razstavi so bile zastopane blizo vse poglavitne moderne sadne vrste, došle iz vseh pokrajin naše sadonosne domovine. Na temelju tega, v spominski knjigi zbranega sadnega materijala pa bode naš sadjar iz lahka našel vire, iz katerih mu bo možao dobiti cepiče od najboljših vrst jabolk in hrušek.

A tudi za trgovca s sadjem bo knjiga velepričnega pomena kakor navodilo, po katerem se mu bo možao ravnati ob nakupovanju sadja.

Korist knjige bo torej obojestranska in v njih lastnem interesu je, da se sadjarji in trgovci obilo naujo naroče. Priporočati je izlasti, da se naroče razna posebno gospodarska društva, častta duhovščina ter slavna šolska vodstva.

Ker pa je potrebno znati v naprej vsaj približno število naročnikov »Spominske knjige«, so naprošeni isti, da najdalje v teku enega meseca dopisljejo naročnino načelnistvu sadne razstave v Radovljici na Gorenjskem, da bo knjiga mogla iziti pred božičnimi prazniki. Cena brošurani knjigi bo 6 kron, v elegantno trdo platno vezani pa 8 kron.

Narodni davek. Za Trst in okolico je prevzel nabiranje narodnega davka gospod Josip Jedlowski, pravnik. Se svoje strani priporočamo rodoljubom, da se četudi z malim darom spomnijo uboge Istre, ki je potrebna tolike pomoči. — Izlasti pa opo-

XXXV.

Kjer se reka Cetina, prihiteviš s severa za jug in zaobrniš okoli Moror-planine, izliva v sinje morje, stoji tik reke, tik morja, Omiš, a v njem gospodarski grad nad mestom. Trdnjavnice in zidine so posivlele od starosti, po stenah se vije brljan, a iz razpoklin je na mnogih mestih vzraslo zelenje. Nu, grad je močan, stoji kakor izklesan iz živega kamena, a okolo njega se je razvila bujna šumica. Tu je sedaj gospodar Ivanš Horvat, bivši ban mačvanski, sedaj ban cetinski, ki ga je že začetkom leta 1390 kralj Tvrdko postavil kakor novega namestnika svojega za Hrvatsko in Dalmacijo, ker je bil prišel čas, da se železna kocka usode vrže zadnjokrat med mislečnem lukenburškim in junskom bosanskim.

Tvrdko je ob več prilikah počastil Ivanša pred svetom. Napravil ga je za vlastelina bosanskega bana cetinskega, dal mu je v dar lepe zemlje v Bosni in Omiš na ustju reke Cetine.

Išče se stanovanje s hrano pri boljši slovenski ali nemški rodbini. — Ponudbe pod »Uradnik« na upravo lista.

V najem se odda stanovanje: kuhinja, tri sobe. K 24— na mesec. Ročil št. 119.

Išče se postrežnica za nekaj ur na dan v ul. Boschetto 48, II. n.

Authorised School of Languages uči moderne živeče jezike od profesorjev dotičnega materinega jezika. Trgovinska korespondenca. Kombinirana metoda. Brezplačne pojasnila daja autorizovana šola za učenje jezikov za odraslene in otroke v Trstu, ulica Nuova št. 11, II. nadst.

10.000 hektolitrov vinskih sodov v vsaki velikosti od 5—70 hektolitrov dajapro po jako zmernih cenah tvrdka Alex. Breyer i sinovi, Krizevac.

Tvrdka G. Auerjevi dediči pivovarna v korist družbi sv. Cirila in Metodija v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12, išče za Trst in okolico spretnega zastopnika oziroma založnika. — Reflektantje, ki imajo gostilno in ledenico imajo prednost. — Ponudbe je vložiti do 25. t. m.

Nova pekarna. Podpisani si štje v prijetno dolžnost naznaniti slav. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice, da je odprl **NOVO PEKARNO** v ulici Belvedere št. 57. — Prodajam kruh, od 24 s otink naprej in vsakovrstne sladčice, vse vedno sveže in po najnižjih cenah. — Domaša se tudi na dom. — Priporoča se udani **Lovrenc Rebula, pek.**

Barvarnica, pralnica in čistilnica na suho na parno moč

Albin Boegan
Trst - ul. Farneto št. 11 - Trst.

Ne da bi se razdrila, se obleka barva, pere in na suho očisti z največjo točnostjo. — Barva, pere in lika se pregrinjala, blago od pohištva, pokrivala itd. — Na par se moči suknjeno blago.

Pisarna
dr. Gregorina in dr. Slavika
sprejme pisarniškega vajenca.

Zovarna s zalogo pohištva
svetlega in temnega

kakor tudi popolne kuhinje v najmodernejšem slogu po konkurenčnih cenah priporoča

V. Doplicher
ulica Chiozza št. 8 pri tleh
(nasproti dvoranam »Tersicore«).

Stavbinski materijal
kakor korce, vsakovrstno opeko, pesek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence, pri tvrdki

Belli & Corsi
ulica Economo št. 12 (stari mlin).

Nova prodajalnica klobukov
David Osmo
v ulici Barriera vecchia št. 5.

Velik izbor klobukov, lastne delavnice, raznovrstnih kap za moške in ženske.
Brez konkurenčne cene.

Nad 40-leten vseh.

Najstarejša medicinska specialiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI
(od ogolunjene sladke skorje)
Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI v TRSTU.

Odlikovane z kolajnami in diplomami na prvih mednarodnih razstavah. Počasne se zaupanjem odličnih zdravnikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: gripolu, kašlju, hripavosti, upadanju glasu, kataru.

Zamorejo jih uživati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobè čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanja ter zahtevajte vedno »Pastiglie Prendini«.

V skatlicah: v lekarni »Prendini v Trstu« ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.

»SLAVIJA« sprejema zavarovanja sloveskega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili. Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

Autorizovana šola
za polaganje izpita vojaških prostovolcev enega leta.
TRST — ulica Nuova št. 35 — TRST.
Šola se vodi od gimnazialnega prof. **Riberda Micks** se sodelovanjem enega e. kr. majorja v pokajo kot konzulenta v vojaških zadevah ter **osem efektivnih profesorjev in enega nadučitelja**, vsi v aktivni službi. — V štirih predložitih letih je ob odstopku gojencev te šole položilo izpit z dobrim uspehom za vojaške prostovolce.
UČNI JEZIK JE ITALIJANSKI IN NEMŠKI.
PROSPEKTI BREZPLAČNO IN FRANKO.

In zopet gre glas po deželi
da se sloveče testenine iz novozgrajene tovarne testenin **Žnideršič & Valenčič** iz **II. Bistrice vdobe** v vseh boljših prodajalnicah jestvin po mestih in po deželi.

„Avstrijsko parobrodno društvo“ - Trst.
(Avstro-amerikanska proga.) - Fratelli COSULICH.
Nova redna, hitra in direktna služba za blago in potnike
mej Trstom in Novim Jorkom.
Hitri in elegantni novi brzoparobrod
GERTY
odpluje dne 28. oktobra t. l. v Novi York.
Potnina znaša III. razred K 175.—, I. razred K 300.—.
Potreba in hrana (vsak dan svež kruh in meso) dobro vino, zdravniške službe. Parniki so električno razsvetljeni in ventilirani. Potniki III. razreda imajo popolno svobodo na krovu.
Za pojasnila se je obrniti na društvo v Trstu, ulica Molin piccolo št. 2

Svoji k svojim!
Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba, da edina hrvatska zavarovalna zadruga
„Croatia“
stoječa pod pokroviteljstvom slob. in kralj. glavnega mesta Zagreb sprejema vsako vrsto nepremičnin (hiše, gospodarska poslopja, tovarne) ter premičnin (kakor pohištvo, gospodarsko orodje, stroje, živino, žito, slamo, seno, blago v skladiščih ali na prostem itd.) v zavarovanje proti ognju in streli po najnižjih cenah in z najboljšim jamstvom. — Dolžnost vsakega dobrega Slovana je zavarovati se pri domačem zavodu — že da ne gre denar v tujino.
Vsa zavarovanja sprejema ter daja vsa pojasnila
Podružnica zavarovalne zadruge „Croatia“ - Trst
ULICA TORRE BIANCA 20
Zastopniki za vsako mesto, trg in večje vasi (Primorske, Kranjske, Koroške in Stajerske) se sprejemajo pod ugodnimi pogoji.

Tržaški grafični zavod
A. G. Salom
TRST — Corso št. 2 — Telefon 742
Pečati od kavčuka, kovine ali elastike.
Numeratori. Paginatori. Vrežbe. Artistični in trgovski pečati. Pisalni stroji ter stroji za pomnoževanje s pripadki. Napisni in črke od cina, bronca in pokosti. Fonografi, gramofoni, cilindri in plošče. Eliografični papir za pomnoževanje s pomočjo luči. — Mehanična delavnica za popraviljanje pisalnih strojev vseh vrst.
Se govori slovensko in hrv. go.

Pozor! **Važno za vsakega brez izjeme.**
Opozarja se vse one osebe, koje si nameravajo vkupiti za jesen in zimo obleko za moške in dečke, površnike, hlače od volne ali bombaža ter delavske hlače I. vrste, naj izvolijo obiskati velikansko zalogo v dobroznani
prodajalnici izgotovljenih oblek v ul. Arcata 1.
VIKTOR PISKUR.
Velik izbor in popolnoma konkurenčne cene.
Bogata zaloga tu- in inozemskega blaga, barvanega in črnega in zadnje novosti.
POSEBNOST: obleke za zaročence.
Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko. Sprejemajo se naročbe za obleke.

„Slavija“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi. — Rezervni fond 31,865.386-80 K, izplačane odškodnine: 82.737.159-57 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vseskoslovensko-narodno upravo.
Vas pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

„Svetoivansko kons. društvo“
razpisuje službo
krčmarja. Oziralo se bo le na prosilce, ki dokažejo, da so popolnoma zmožni krčmarske obrti. — Prošnje se sprejema do dne 1. novembra t. l. — Zahteva se kavejca 500 K. Informacije in vse druge podrobnosti se pa izve vsako sredo v društveni krčmi (*Narodni dom*) ob 9. uri zvečer. Prošnje je pošiljati na odbor »Kons. društva« pri sv. Ivanu (*Narodni dom*) pri Trstu. **Odbor.**

Vydrova tovarna hranil Praga VIII.
izdeluje in priporoča:
Vydrovo žitno kavo.
Jubni pridatek znamka »Vidra«.
Jubne konzerve (grahove, lečne, gobove in riževe).
Oblati (specializirani »Desert delicat« in masleni oblati).
Šunec (limonadni bomboni »Amber«).
Dišava za pecivo »Buhtine«.
NAPRAVITE POSKUS!
Kolekcijska vseh teh izdelkov 3 krome 20 stat. in poština.

Podpisana priporoča slav. občinstvu svojo
gostilno
ki se nahaja v
ul. Giovanni Bocaccio, vogal Via Gazzoletti
(ul. Miramar, vis-a-vis Jahališča Bachschmit).
Toči vino prve vrste in pivo, ter kuhinja je preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili.
Priporočivši za obilen obisk bilježi spoštovanjem
MARIJA vdova ČOKELJ.

Kemično preskušeni in najden oblastveno
koži popolnoma neškodljivi
„uničevalec lasij“
odpravi pri damah nelepe in sitne
Lasi na obrazu
popolnoma s koreniki ter podeli koži tudi še naravno svežost, nežnost ter gladkobo. — Cena 7 kron. — Pošilja povsod diskretno
I. SCHMIDEK, Budapest VII, Nyár-utca 18.

Dobro znana zaloga
manifaktur v partijah
ki se je nahajala na Piazza nuova vogal ul. S. Caterina št. 8 se je preselila dne 24. avgusta v ravnoisto ulico št. 1, zraven »Kavarne Metropole« (vogal Corso).

Doge za parkete
hrastove ali jelove prve vrste
prodaja pod jamstvom po tovarniški ceni
Zaloga lesa - Miclaur
ulica Fouderia št. 7

Mejnarodno spedijsko posredovanje
Caro & Jellinek
Trst ul. Romagna št. 2 Trst.
TELEFON št. 1627
Podružnice: Dunaj, Budapešt in Lvov.
Zastopstva na vseh glavnih trgih tu- in inozemstva.
Se priporoča za preskrbljenje seljenj sè zaprtimi blazinjenimi vozovi za pohištvo toli v mestu koli v tu- in inozemstvu.
Pakovanje za prevoz po morju.
Posebno ugodni pogoji za vojaške osebe in državne uradnike
Pošiljate vsake vrste po stalni nizki prevoznini.
Proračuni brezplačno.

K. grof Strassoldo
v Strassoldo na Primorskem, spričuje, da je želodčne bolečine, vsled katerih je trpel dve leti, odstranila edino le uporaba
(tudi odvajalno)
želodčno tinkturo
G. PICCOLIA, dvornega zagateltja Njega Svetosti in lekarja v Ljubljani.
1 steklenica velja 20 stat. in se vnanja naročila točno izvršujejo.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najakutneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obćenokristne namene.